

O lepoti.

(Spisal *dr. Fr. L.*)

4. V čem je lepota.

Kdor hoče prav spoznati kako znanstveno vprašanje, mora največkrat tako ravnati kakor n. pr. urar. Da uro dobro popravi, mora urar najprej vse delo razdreti in razstaviti, potem pa zopet sestaviti. Tudi pri znanstvenem preiskovanju treba nam predmet razstaviti v dele, potem pa sestaviti v celoto. Tako ga spoznamo in umemo. Četudi sedaj vemo, kako delujejo na nas lepi predmeti, vendar še ne vemo, v čem, v katerem delu, na kateri strani kakega predmeta je lepota. Morda v predmetu niti ni tega, kar imenujemo lepoto?

In res — kakor smo že čuli — je Kant učil, da lepote ni v stvareh ali v predmetih, temveč da je ta lastnost samo v našem čutenju, ali bolje, v našem razsodku.¹ Naša razsodnost ima ne samo to posebnost, da se ji zdé nekateri predmeti lepi, temveč tudi, da jih ima za sploh ali tako lepe, da bi jih moral imeti za lepe tudi vsakdo drugi.

¹ „Ako se nanašajo predstave, celo občutki, na kaj objektivnega (samo na sebi), tedaj nam pomenjajo nekaj istinitega izkustvene predstave; ako se pa ozirajo samo na čustvo ugajanja in neugajanja, tedaj ne zaznamujejo prav ničesar v predmetu, temveč v tem se čuti subjekt samega sebe, kakor predstava nanj deluje.“ (Krit. d. Urth., Reclam., str. 43.)

Potemtakem ni v stvareh, kar imenujemo lepoto; ta popolnost je samo za nas, ni pa popolnost ali lastnost ugajajočih nam predmetov.¹

Nadrobneje nam ni treba razkladati Kantovih nazorov, ker je dovolj, če poznamo načelo. To načelo pa nikakor ni pravo. Pomislimo le:

1. Ker nam ne ugajajo vse stvari, ampak samo nekatere, morajo le nekatere imeti to moč ali zmožnost, druge je pa nimajo. In tista moč je v stvareh, ne pa v našem vidu ali sluhu, ker sicer bi vid in sluh ugajal sam sebi, ali pa bi nam moralo ugajati vse, karkoli vidimo in slišimo.

2. Ako ni lepote v stvareh, ampak v našem čutenju, tedaj treba reči, da stvari v istini niso lepe, in da jih šele mi storimo ali imamo za lepe. Kakšne pa so, ako niso takšne, za kakršne jih imamo? Kant bi rekel po svoje, da ne vemo. A to je prazno, zakaj stvari se nam razodevajo in kažejo: in čudno bi bilo, da bi se nam stvari kazale tako, kakor niso, ne pa tako, kakor so. (Nekatere prevare v naših čutih se dadó lahko spoznati.)

3. Da bi ugajanje izviralo le iz čutenja, ne da bi predmet sam bil lep in nam na-

¹ Ravnotam, str. 73 i. dr.